

põllumajandusministri määruse "Sordiaretuse, teadustöö, tootmiskatsete või riiklike katsete tegemiseks seemne- ja paljundusmaterjali partii importimise nõuded, importimise loa saamiseks esitatava taotluse sisu nõuded ning loa taotlemise ja taotluse menetlemise kord" eelnõu juurde

I. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määruse "Sordiaretuse, teadustöö, tootmiskatsete või riiklike katsete tegemiseks seemne- ja paljundusmaterjali partii importimise nõuded, importimise loa saamiseks esitatava taotluse sisu nõuded ning loa taotlemise ja taotluse menetlemise kord" eelnõu on välja töötatud "Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse" § 112 lõike 3 alusel.

Eelnõu on koostanud Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna taimse materjali büroo juhataja kt Kristiina Digryte (625 6275), Taimetoodangu Inspektsiooni sordikontrolli osakonna juhataja Pille Ardel (433 3946) ja Põllumajandusuuringute Keskuse Viljandi Katsekeskuse juhataja Toivo Lauk (433 4406).

Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Katrin Tuula (625 6280).

Eelnõule on keelelise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523).

II. Eelnõu sisu

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse sordiaretuse, teadustöö, tootmiskatsete või riiklike katsete tegemiseks seemne- ja paljundusmaterjali partii importimise nõuded, importimise loa saamiseks esitatava taotluse sisu nõuded ning loa taotlemise ja taotluse menetlemise kord.

Eelnõu §-s 2 esitatakse seemne- ja paljundusmaterjali partii importimise nõuded. Paragrahvi 2 lõikes 1 sätestatakse kooskõlas "Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse" § 112 lõikega 1, et seemne- ja paljundusmaterjali partiid võib importida sordiaretuse, teadustöö, tootmiskatsete või riiklike katsete tegemise eesmärgil Taimetoodangu Inspektsiooni kirjaliku loa alusel "Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse" kohaselt selleks õigustatud isik või asutus. "Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse" kohaselt on seemne- ja paljundusmaterjali partii impordiks õigustatud:

1) sordiaretuse eesmärgil sordi aretaja ning seemne ja paljundusmaterjali tootja, kes hakkab tegelema sordiaretusega;

2) teadustöö tegemise eesmärgil teadus- ja arendusasutus ning Põllumajandusuuringute Keskus;

3) tootmiskatsete tegemise eesmärgil Eestis põllukultuuri sordi sordilehte võtmise taotluse või Eestis või teises Euroopa Liidu liikmesriigis kõõgiviljakultuuri sordi sordilehte võtmise taotluse esitanud isik;

4) riiklike katsete tegemise eesmärgil registreerimiskatsete tegija ja majanduskatsete tegija, kes teeb katseid kokkuleppel riikliku sordiregistri volitatud töötlejaga.

Sama paragrahvi lõikes 2 sätestatakse nõue, et seemne- ja paljundusmaterjali partii importimisel tuleb tagada selle ohutus taimetervisele, inimese tervisele ja keskkonnale. Samuti sätestatakse nõue, et imporditava seemne või paljundusmaterjali kogus peab vastama importimise eesmärgile (eelnoü § 2 lg 2 p 2).

Paragrahvi 2 lõike 3 kohaselt võib riiklike katsete tegemiseks taotleda seemne- ja paljundusmaterjali partii importimise luba üksnes sellise sordi importimiseks, mille kohta on esitatud sordilehte võtmise taotlus, ja standardproovi importimiseks. Standardproov on vajalik sarnase sordi omaduste võrdlemiseks. Paragrahvi 2 lõikes 4 viidatakse rahvusvaheliste meetodikate järgi kehtestatud katsete tegemise meetodikatele, kus on ette nähtud katseks vajalik seemne ja paljundusmaterjali kogus, mis näiteks nisu puhul on sordi kohta 16 kilo.

Paragrahvi 2 lõikes 5 sätestatud nõue tuleneb komisjoni otsusest 2004/842/EÜ, mille kohaselt võib tootmiskatseid teha vaid sordiga, mille kohta on esitatud sordilehte või Euroopa Liidu ühtsesse köögiviljakultuuride sordilehte võtmise taotlus. Sama paragrahvi lõike 6 kohaselt tuleb tootmiskatsete tegemiseks importimise korral järgida seemne ja seemnekartuli koguste piirmäärasid, mis on kehtestatud põllumajandusministri 20. aprilli 2006. a määrusega nr 48 "Tootmiskatse tegemiseks lubatud seemne ja seemnekartuli koguste piirmäärad".

Eelnõu §-s 3 sätestatakse taotluse esitamise tähtaeg ja taotluses märgitavad andmed. Sordiaretuseks, teadustöök, tootmiskatseteks või riiklikeks katseteks importimise loa taotlemise korral esitatakse erinevate andmetega taotlus tulenevalt importimise eesmärgist. Sordiaretuseks imporditakse 1–100 grammi sordi kohta või 500 nisuliini, millest iga nisuliin on 50 grammi. Riiklike katsete ja tootmiskatsete korral on kogused suuremad. Kui imporditav seeme või paljundusmaterjal on geneetiliselt muundatud, lisatakse taotlusele "Geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse" § 6 lõikes 1 või § 16 lõikes 1 nimetatud keskkonnaministri väljastatud loa koopia.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse taotluse menetlemine. Järelevalveasutus vaatab taotluse läbi ja kontrollib esitatud andmete vastavust määruse nõuetele lähtuvalt importimise eesmärgist. Vajaduse korral võib järelevalveasutus nõuda taotlejalt lisaandmeid või -dokumente. Importimise loa väljastamisest keeldumise alused on sätestatud "Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse" § 112 lõikes 3.

Järelevalveasutuse peadirektor otsustab loa väljastamise või loa väljastamisest keeldumise 15 tööpäeva jooksul taotluse ja kõigi otsuse tegemiseks vajalike dokumentide saamisest arvates.

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu vastab komisjoni otsuse 2004/842/EÜ, rakenduseeskirjade kohta, mille alusel liikmesriigid võivad lubada turule viia nende sortide seemneid, mille kohta on esitatud taotlus riiklikku põllumajandustaimesortide või köögiviljasortide kataloogi kandmiseks (ELT L 362, 9.12.2004, lk 21–27), nõuetele.

IV. Määruse mõjud

Sordiaretuse, teadustöö, riiklike või tootmiskatsete tegemise eesmärgil võib selleks õigustatud isik või asutus importida sorti või aretist ühendusevälisest riigist, millest seemet ja paljundusmaterjali muul eesmärgil importida ei ole lubatud, ning sellist seemet

ja paljundusmaterjali, mis ei ole veel sordilehte võetud, järgides määruses sätestatud nõudeid.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused kaetakse Taimetoodangu Inspektsioonile ettenähtud riigieelarvelistest vahenditest.

VI. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VII. Määruse kooskõlastamine

Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Taimetoodangu Inspektsioonile ja kooskõlastamiseks teistele ministriumidele.

Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Keskkonnaministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega. Kuna teised ministriumid ei ole eÕigusesse kandnud kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult mittenoustumise kohta ning ei ole taotlenud tähtaja pikendamist, loetakse eelnõu Vabariigi Valitsuse 11. juuni 1996. a määrusega nr 160 kinnitatud "Vabariigi Valitsuse reglemendi" punkti 25³ kohaselt nende poolt heakskiidetuks.

Keskkonnaministeerium leidis, et eelnõu § 3 lõige 4 ei ole põhjendatud, kuna sordikatseid tehakse suures ulatuses suletud tingimustes ning geneetiliselt muundatud kõrgemate taimede kasutamiseks suletud tingimustes ei ole luba vaja. Keskkonnaministeerium juhtis tähelepanu, et taotlejal võib olla raske saada GMO turustamise loast koopia, kui GMO on turule lubatud teises EL liikmesriigis ning on seetõttu vabas kasutuses kõikides liikmesriikides. Samuti märkis Keskkonnaministeerium, et eelnõust ei selgu, mis saab importimise lubadest pärast nende menetlemist – kas nad kantakse mingisse lubade registrisse või andmebaasi.

Märkusega eelnõu § 3 lõike 4 kohta ei arvestata, kuna sordikatseid tehakse nii suletud tingimustes kui ka avatud tingimustes (avamaal). Eelnõu kohaselt märgitakse importimise loa taotluses andmed selle kohta, kas imporditav seeme või paljundusmaterjal on geneetiliselt muundatud ning esitatakse sõltuvalt importimise eesmärgist geneetiliselt muundatud organismi keskkonda viimise või turustamise loa koopia. Sarnaselt lisatakse geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise loa koopia esitatavale taotlusele ka sordi registreerimise, kaitse alla võtmise (nii Eestis kui ka Euroopa Liidus), sordilehte võtmise või põllukultuuride soovitatud sordilehte võtmise taotlemise korral. Importimise luba registreeritakse Taimetoodangu Inspektsiooni dokumendiregistris ja säilitatakse vastavalt "Arhiiviseaduses" ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras.

Ants Noot
Kantsler

